

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΛΙΘΟΞΟΪΚΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

4ο Γυμνάσιο Πειραιά, Α' τάξη, 1991

Η παρουσίαση που ακολουθεί αφορά τη χρησιμοποίηση της μουσειοσκευής της Λιθοξοϊκής ως εκπαιδευτικού υλικού στην Α' τάξη του 4ου Γυμνασίου Πειραιά. Στόχος της μουσειοσκευής αυτής είναι όχι μόνο να φέρει σε επαφή το παιδί με τις ρίζες και την εξέλιξη της λιθοξοϊκής, με τη χρήση των λιθουργικών εργαλείων, με τη μελέτη των ικνών καθενός απ' αυτά, με το μάρμαρο ως πρώτη ύλη, με τις δυσκολίες της χρήσης του, τη φθορά του στο πέρασμα του χρόνου, με τη λειτουργικότητά του και το αισθητικό αποτέλεσμα, αλλά και να μετατρέψει την τάξη σε εργαστήριο λιθοξοϊκής.

Ο χρόνος παρουσίασης της μουσειοσκευής ήταν 4 διδακτικές ώρες και οργανώθηκε στις εξής ενότητες:

α. Γνωριμία των μαθητών με τις εκπαιδευτικές μουσειοσκευές: Τι ονομάζουμε μουσειοσκευή, ποιος ο σκοπός της, ποιοι εργάστηκαν για την προετοιμασία τους, ποια θέματα καλύπτουν, πού μπορεί κανείς να τις βρει.

β. Προσέγγιση στη λιθοξοϊκή: Ερμηνεία όρου-γέννηση-αίτια-χρήση. Στο σημείο αυτό χρησιμοποιήθηκαν διαφάνειες για τη Ζωφόρο του Παρθενώνα και για άλλα γλυπτά.

γ. Λατομεία, τόποι εξόρυξης μαρμάρου, είδη μαρμάρου, διαδικασία εξόρυξής του και μεταφοράς του. Για την καλύτερη εμπέδωση χρησιμοποιήθηκε χάρτης με τις κυριότερες περιοχές εξόρυξης μαρμάρου, πίνακας με τα κυριότερα είδη μαρμάρου και δείγματα μικρών τεμαχίων μαρμάρου.

δ. Λιθοξόοι και λιθουργικά σιδήρια [σιδήριον = το σιδερένιο (ή και χαλύβδινο) εργαλείο]. Προσέγγιση στους όρους, γνωριμία με τον αρχαίο τεχνίτη, τα στάδια εργασίας του και τα εργαλεία του.

ε. Επαφή των παιδιών με το έντυπο υλικό της μουσειοσκευής και τα λιθουργικά εργαλεία. Προσπάθεια χρησιμοποίησής τους και λάξευσης. Στο στάδιο αυτό η συμμετοχή των παιδιών ήταν καθολική.

Μετά την παρουσίαση ζητήθηκαν οι εντυπώσεις των μαθητών και διατυπώθηκαν απόψεις και παρατηρήσεις. Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε στα παιδιά η επαφή τους με την πρώτη ύλη, το μάρμαρο, με τα λιθουργικά εργαλεία, τα διαφορετικά ίχνη που άφηνε το κάθε εργαλείο και το επίμονο έργο της λάξευσης. Ακολούθησε ανάθεση εργασιών, που περιλάμβανε:

Α. Μελέτες πάνω στα θέματα:

1. **Μάρμαρο.** Η εργασία αυτή γνώρισε στα παιδιά το ασβεστολιθικό πέτρωμα, τις περιοχές εξόρυξής του και τη χρήση του από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

2. **Αρχαία ελληνικά λατομεία.** Γνωριμία με τα λατομεία, τους τρόπους εξόρυξης και μεταφοράς. Τονίστηκε το επίπονο έργο του λατόμου, που απαιτούσε μυϊκή δύναμη αλλά και διανοητική εργασία, λαμβάνοντας υπόψη τις μηχανικές ιδιότητες του μαρμάρου (ως προς τη σκληρότητά του, τη διεύθυνση των αυλάκων και την άγρια ή απαλή υφή των πλευρών του, που αλλάζει στις διαφορετικές κατευθύνσεις του πετρώματος), που απαιτεί επιλεκτική και κλιμακωτή εξόρυξη, αλλά και παρουσιάζει δυσκολίες στην επιλογή του, που καθορίζονταν από την αρχιτεκτονική, την απόσταση του λατομείου από το εργοτάξιο και τη χρηματοδότηση.

3. **Η τέχνη της λιθοξοϊκής από την αρχαιότητα ως σήμερα.** Εδώ γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί η εξελικτική πορεία της λιθοξοϊκής στον τόπο μας από τη νεολιθική εποχή ως σήμερα, με βάση την τεχνοτροπία.

4. **Θεματολογία της λιθοξοϊκής.** Αναφέρθηκαν τα θέματα της ελληνικής πλαστικής που μπορούν να διαιρεθούν σε δύο κατηγορίες: α. Σ' αυτά που απεικονίζουν τους θεούς, τους μύθους των Ελλήνων και τις πράξεις των ηρώων τους. β. Σ' αυτά που απεικονίζουν την καθημερινή ζωή.

5. **Λιθοξοϊκή και αρχαία ελληνική θρησκεία.** Επισημαίνεται ότι τα ελληνικά γλυπτά εξυπηρετούσαν θρησκευτικούς σκοπούς, και γι' αυτό ήταν κυρίως αναθήματα, αφιερώματα στους θεούς και στόλιζαν ναούς.

6. **Λιθοξοϊκή και παράδοση.** Τονίζεται η μακραίωνη παράδοση της λιθοξοϊκής στον τόπο μας, που αποδεικνύεται από θρύλους, από τις τεχνικές, τη θεματολογία.

7. **Φθορά μαρμάρων.** Γίνεται αναφορά στα αίτια φθοράς: μηχανικά, βιολογικά και φθορές που προκαλούνται από τον άνθρωπο. Η μελέτη της ίδιας της φθοράς είναι ενδιαφέρουσα, γιατί εξάγονται στοιχεία χρήσιμα για την πανίδα, για τη κλωρίδα, τις κλιματολογικές συνθήκες, τα γεωλογικά φαινόμενα, και προτείνονται μέτρα αντιμετώπισης.

Β. Κατασκευές λιθουργικών εργαλείων και γλυπτών από πηλό, γύψο, ξύλο.

Ζωγραφική.

Λάξευση.

Συμμετοχή της τάξης στη σύνθεση ενός πίνακα με γλυπτά απ' όλες τις περιόδους της ιστορίας μας. Κατασκευή παζλ και ενός τεστ γνώσεων.

Τέλος δημιουργήθηκε ένα βιβλίο στο οποίο συμπεριλήφθηκε όλη η εργασία των μαθητών.

A. Βούδα

